

Lausunto Vaasan hallinto-oikeudelle valitusten johdosta / Asemakaavan hyväksyminen / Bolidenin jätealue edustoiheen

Kaupunginhallitus 23.03.2026
94/10.02.03/2023

Valmistelija

Kaupunkisuunnittelupäällikkö Päivi Cainberg.

Lausuntopyyntö

Kaupunginvaltuuston 8.12.2025 § 125 tekemästä, Bolidenin jätealue edustoiheen -asemakaavaa koskevasta hyväksymispäätösestä on valitettu Vaasan hallinto-oikeuteen päiväyksillä 7.1.2026, 12.1.2026, 13.1.2026, 10.1.2026 ja 13.1.2026. Vaasan hallinto-oikeus on pyytänyt asiassa Kokkolan kaupunginhallituksen lausunnon päivämäärällä 22.1.2026, diaarinumerot 24/03.04.04.04.16/2026, 44/03.04.04.04.16/2026 ja 50/03.04.04.04.16/2026.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja on asetettu nähtäville 10.12.2025 ja asianosaisille on lähetetty pöytäkirjanote 12.12.2025.

Vaasan hallinto-oikeuden 22.1.2026 päivätyn lähetteen mukaan lausunto ja asiakirjat pyydetään toimittamaan hallinto-oikeuteen 23.2.2026 mennessä. Lausuntopyyntö ei saapunut ajoissa kaupunkisuunnittelulle vaan jäi kaupungin keskushallintoon, minkä takia lausunnot on haettu lisää aikaa. Vaasan hallinto-oikeus myönsi lisää aikaa lausunnon antamiselle 24.3.2026 saakka.

Asemakaavaa koskeva valitus on laillisuusvalitus. Asemakaavan hyväksymistä koskevaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin kuntalaissa säädetään (alueidenkäyttölaki 188.1 §). Kunnallisvalituksen saa tehdä sillä perusteella, että 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai 3) päätös on muuten lainvastainen (kuntalaki 135 §). Kunnallisvalituksessa on siten kysymys laillisuusvalituksesta.

Valitusten sisältö

Valituksen ovat jättäneet Keski-Pohjanmaan Luonto ry, BirdLife Keski-Pohjanmaa ry sekä yksi yksityishenkilö. Alla tiivistelmä valituksista:

Valittajat vaativat, että valituksenalainen päätös on kumottava tai sitä on muutettava kokonaan tai osittain.

Muutoksenhakijat perustelevat vaatimustaan seuraavin keskeisin perustein

- Kaatopaikka-alue on sijoitettu kaatopaikka-asetuksen vastaisesti, koska kaatopaikkaa ei saa sijoittaa tärkeän pohjavesialueen eikä luonnonsuojelualueen läheisyyteen.

- Kaatopaikka aiheuttaa merkittävää haittaa luonnonsuojelualueen ja Natura 2000-alueen luontoarvoille sekä linnustolle.
- Haitallisia metalleja sisältävä pöly leviää jätealueelta merkittävästi ympäristöönsä.
- Rakentamisen ja toiminnan aikainen melu ylittää suojelualueelle asetetut melunormit laajalla alueella.
- Laajennusalue sijoittuu merkittävälle meritulvan alueelle. Asiassa tulee ottaa huomioon myös ilmastomuutoksen vaikutukset.
- Hanke aiheuttaa vesienhoidon ympäristötavoitteiden vastaisia vaikutuksia.

Oheisaineisto: Valitukset kokonaisuudessaan

Esitys lausunnoksi

Valitusten johdosta Kokkolan kaupunki lausuu asiassa seuraavaa:

Kaupunginvaltuuston päätös ei ole syntynyt alueidenkäyttölain tai muiden säännösten vastaisesti. Vaikutukset on arvioitu asianmukaisesti eikä kiellettyjä vaikutuksia aiheudu.

Kaupungin näkemyksen mukaan valitukset tulee hylätä seuraavin perustein:

Johdanto

Boliden Kokkola Oy suunnittelee tehdasalueella sijaitsevan vaarallisen jätteen kaatopaikan laajentamista. Kaatopaikka on nykyisellään noin 60 ha laajuinen. Kaatopaikalle sijoitetaan Bolidenin omassa toiminnassa syntyvien jätteiden lisäksi Kokkolan suurteollisuusalueella syntyviä vaarallisia jätteitä. Alue on luokiteltu vaarallisen jätteen kaatopaikaksi ja sillä on voimassa oleva ympäristölupa.

Jätealueen laajentamista koskeva ympäristölupahakemus on vireillä Lupa- ja valvontavirastossa (LSSAVI/12509/2022). Valituksen kohteena oleva asemakaavan muutos perustuu ympäristölupahakemuksen mukaiseen suunnitelmaan, joka sisältää kattavat riskiarviot ja vaikutusarviot.

Alueella on voimassa asemakaava (hyväksytty 11.2.2022), jossa kaava-alue on osoitettu pääosin teollisuusrakennusten korttelialueeksi, jolla on/jolla saa sijoittaa merkittävän, vaarallisia kemikaaleja valmistavan tai varastoivan laitoksen (T/kem). Alueelle on osoitettu osa-alue, jota saa käyttää voimassa olevan jätealueen ympäristöluvan mukaisesti vaarallisten jätteiden loppusijoitukseen ja käsittelyyn, jätevesien käsittelyyn sekä jätevesi- ja saostusaltaiden rakentamiseen. Ylin sallittu korkeusasema on +40.0. Loppusijoituksen päätyttyä tulee alueet maisemoida. Alueen pohjoisosa on osoitettu suojaviheralueena säilytettäväksi (EV) ja sille sijoittuu myös Natura-2000 verkostoon kuuluva alue. Asemakaava on voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti teollisuusaluetta.

Kokkolan kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavan muutoksen ja laajennuksen 8.12.2025 § 125 tekemällään päätöksellä. Päätöksestä ovat valittaneet Keski-Pohjanmaan Luonto

ry, BirdLife Keski-Pohjanmaan ry sekä yksi yksityishenkilö. Valitukset ovat perustuneet vaarallisen jätteen kaatopaikan laajennuksen aiheuttamiin vaikutuksiin pohjavedelle ja Natura 2000 -alueelle sekä siihen, että päätös on ristiriidassa valtioneuvoston asetuksen säädösten kanssa.

Pohjavesi

Asemakaava-alue ei sijoitu pohjavesialueelle. Jätealueen itäisen laajennusosan itäpuolella on Patamäen pohjavesialue (1017251 1 lk). Lähin vedenottamo sijaitsee noin 3,5 km jätealueesta eteläkaakkoon.

Hanketta varten on laadittu kattavat hydrogeologiset selvitykset sekä riskinarvioinnit, joiden perusteella voidaan luotettavasti osoittaa, ettei laajennuksesta aiheudu pohjaveden pilaantumisen vaaraa.

Pohjaveden virtaussuunta jätealueella ja sen laajennusalueilla on lännen luoteen suuntaan. Pohjavesimuodostumassa päävirtaussuunta on harjun runko-osan suuntainen, jätealueen kohdalla pääosin pohjoiseen. Liitteen B kuvassa 1 on esitetty pohjaveden virtaussuunnat ja vedenjakajat.

Suunnitellun jätealueen alueella ja ympäristössä on tehty hyvin runsaasti kattavia tutkimuksia, selvityksiä ja mallinnuksia. Patamäen pohjavesialue on luokiteltu vesienhoitokaudella 2022–2027 huonoon kemialliseen tilaan, mm. pohjaveden sinkkipitoisuuksien vuoksi (Teppo ym. 2022).

Hydrogeologiset olosuhteet, pohjaveden virtausmallinnus sekä suotovesijärjestelmän toimivuus osoittavat, että jätealueen haitallinen vaikutus Patamäen pohjavesialueeseen pohjaveden välityksellä on epätodennäköinen, sillä pohjaveden virtaus ei suuntaudu jätealueelta kohti pohjavesialuetta.

Patamäen pohjavesialueen pohjoisosassa ei ole vedenottamoita. Pohjavesialueen pohjoisosan pohjaveden hyödyntämistä voivat rajoittaa veden laatutekijät (esim. rauta) ja meren läheisyys ja muu maankäyttö. Esimerkiksi jätevedenpuhdistamo, biokaasulaitos sekä puutarhajätteen vastaanottopaikka sijaitsevat pohjavesialueella, teollisuusalueen koillispuolella. Mikäli Patamäen pohjavesialueen pohjoisosaan suunniteltaisiin vedenottoa, edellyttäisi se erillisiä pohjavesitutkimuksia saatavan veden määrän ja laadun selvittämiseksi.

Kaatopaikan nykyisiä ja laajennusosan pohjavesivaikutuksia tutkittiin virtausmallisimulaatioiden perusteella (AFRY Finland Oy 2022 / GTK 2024).

Riskit on pyritty minimoimaan kaikin tavoin. Laajennusalueille ei sijoiteta enää lietemäisiä jätteitä, vaan pelkästään kuivajätettä. Kaatopaikan sulkeminen tapahtuu rakentamalla nykyisen kaatopaikan ja kaatopaikan laajennusalueen päälle vesitiivis rakenne. Lisäksi lähtökohtaisesti kaatopaikan laajennusalueen pohjarakenteet toteutetaan vesitiiviinä.

Kaatopaikan sulkemisen jälkeenkin, pohjaveden pinnan tasoa tulee nykyisen kaatopaikan alueella pitää salaojien tai pumppauskaivojen avulla ympäristön pohjaveden pinnan tasoa alempana aina siihen asti, kunnes poistovesien (salaojista tai pumppauskaivoista lähtevä vesi) laadullinen tila on riittävän hyvä.

Natura-alue

Kaava-alue sijoittuu noin 0,19 ha Rummelön-Harrbådan (FI1000003) Natura 2000 -alueen rajaukselle ja sen välittömään läheisyyteen (Liite kuva 2). Jätealue rajautuu pohjoisessa Natura-alueen ja hankealueen väliseen kymmenen metrin suojavyöhykkeeseen. Jätealue on ollut toiminnassa vuodesta 1969. Natura-alue on perustettu SPA-alueena vuonna 1998 ja SAC-alueena vuonna 2015.

Jätealueen laajennuksesta on laadittu 35 §:n mukainen Natura-arviointi vuonna 2020 (Envineer Oy 2020), joka päivitettiin vuonna 2022 kaava-alueen laajennuksen ja korotuksen yhteisvaikutusten tarkastelemiseksi. Korotus on jäänyt sittemmin pois suunnitelmasta. Natura-arvioinnin lisäksi hankkeesta on laadittu useita muita selvityksiä ja mallinnuksia, joiden perusteella vaikutuksia on tarkasteltu kattavasti.

Laajennusalueella ei esiinny luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäviä luontotyyppejä tai lajistoa. Muutoin kaavan mukainen rakentaminen sijoittuu olemassa olevalle teollisuusalueelle.

Natura-alueeseen kohdistuvat mahdolliset vaikutukset liittyvät pääasiassa pölyyn, meluun ja visuaaliseen häiriöön. Natura-arvioinnin mukaan vaikutukset painottuvat jätealueen välittömään läheisyyteen Natura-alueen läntiseen kärkeen. Vaikutusalue Natura-alueella on kapea, ja vaikutukset lievenevät etäisyyden kasvaessa. Hankkeesta syntyvä visuaalinen häiriö (liikenne ja alueella tapahtuva liikkuminen) kohdistuu pääasiassa Natura alueen länsiosaan.

Rakennusvaiheen vaikutukset jäävät toiminnan aikaisia vaikutuksia vähäisemmiksi lyhyemmän keston vuoksi. Toiminnan aikana muodostuvat hulevedet kerätään ja johdetaan käsiteltäviksi tehtaan jätevedenpuhdistamoon, joten vesiä ei pääse purkautumaan suoraan mereen. Näin ollen hankkeella ei arvioida olevan vaikutuksia Natura-alueen vesien virtauksiin, veden laatuun tai suojeluarvoihin.

Liikenne ja alueen toiminnot aiheuttavat melua, jonka taso vastaa tavanomaista liikennemelua (Pöyry 2017). Jätealueen pohjoispuolen laajennuksen melutaso on arviolta noin 50–55 dB, mikä voi häiritä Natura alueen länsiosassa esiintyviä suojeluperusteena olevia eläinlajeja. Selvitysten mukaan alueella pesii kaksi kalatiiraparia ja laulujoutsen, joiden osalta vaikutukset arvioidaan vähäisiksi.

Pölyn muodostumista ja leviämistä on tarkasteltu kattavissa vaikutus- ja riskinarvioinneissa, jotka kuvaavat pahinta mahdollista tilannetta ilman pölynhallintatoimenpiteitä. Mallinnuksissa on huomioitu myös jätealueen aiemmin suunniteltu korotus, josta on

sittemmin luovuttu. Arviointien mukaan pölypäästöt pysyvät hallittavissa eikä haitallisia metallipitoisuuksia leviä ympäristöön merkittävinä pitoisuuksina. Toiminnalle on lisäksi suunniteltu tekniset ja toiminnalliset hallintakeinot, joilla pölyämistä ehkäistään ja rajoitetaan. Näin ollen väite merkittävästä pölyhaitasta ei perustu esitettyihin selvityksiin.

Häiriöitä eläimistölle voidaan vähentää rakentamalla jätealueen rajalle visuaalisia suoja-aitoja tai istuttamalla suojaavaa puustoa. Vaikutuksia voidaan lieventää myös ajoittamalla rakentaminen lintujen pesimäkauden (noin huhti–heinäkuu) ulkopuolelle. Lisäksi pölyntorjuntatoimet ja suunniteltu suojavihervyöhyke tukevat eläimistön elinolosuhteita.

Tehtyjen selvitysten perusteella jätealueen laajennuksen vaikutukset Natura 2000 -alueen ekologiseen rakenteeseen, prosesseihin ja toimivuuteen ovat vähäisiä ja rajoittuvat pääosin jätealueen välittömään läheisyyteen. Vaikutukset suojeluperusteina oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin on tunnistettu, arvioitu yksityiskohtaisesti, ja niitä voidaan tarvittaessa lieventää suunnitelluilla toimenpiteillä.

Arviointien mukaan hankkeesta ei aiheudu sellaisia välittömiä tai välillisiä vaikutuksia, jotka merkittävästi heikentäisivät Natura-alueen suojeluperusteena olevia luontotyyppejä tai lajeja. Näin ollen hanke ei ylitä luonnonsuojelulain mukaista heikentämiskieltoa eikä aiheuta merkittävää haittaa Natura 2000 -alueelle.

Valtioneuvoston asetus kaatopaikoista

Kaatopaikka ei sijoitu siten, että se sijaitisi vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella tai siten, että kaatopaikan haitalliset vaikutukset ulottuisivat pohjavesialueelle. Kuten edellä on esitetty pohjaveden virtaussuunnat ovat pohjavesialueelta pois päin.

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä

Kaavan valmistelun yhteydessä tehtyjen vaikutusarvioiden perusteella voidaan todeta, kaavaratkaisulla ei ole vaikutuksia merialueen tai pohjavesialueen tilatavoitteiden saavuttamiseen, eikä hanke aiheuta ympäristötavoitteiden huonontumista.

Hulevedet

Asemakaavan yleisissä määräyksissä todetaan:

”Alueilla, joissa hulevesiin voi joutua haitallisia aineita, on hulevedet johdettava erillisen järjestelmän kautta pohjavesialueen ulkopuolelle. Hulevesien käsittely ja johtaminen tulee tehdä erillisen suunnitelman mukaisesti. Suunnitelmassa tulee huomioida myös mahdollisten vuotojen vaikutus hulevesien laatuun sekä työmaa-aikainen tilanne. Laadittava suunnitelma tulee esittää rakennuslupaa haettaessa.”

Asemakaavassa on riittävin määräyksin huolehdittu siitä, että haitallisia aineita sisältäviä hulevesiä ei päädy maaperään, pohjaveteen tai mereen, vaan ne käsitellään ja johdetaan rakennusvalvonnan hyväksymän suunnitelman mukaisesti.

Lopuksi

Kokkolan kaupunki katsoo, että valitukset tulee hylätä perusteettomana. Asemakaavan muutos on kaikilta osin valmisteltu ja laadittu alueidenkäyttölain sekä muiden säädösten mukaisesti ja täyttää sille asetetut vaatimukset, eikä päätös siten ole lainvastainen.

Liite A

Lausuntopyyntö

Liite B

Kuvaliite

Oheisaineisto

Valitukset kokonaisuudessaan

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää

1. antaa valitusten johdosta Vaasan hallinto-oikeudelle yllä olevan lausunnon.
2. tarkastaa pöytäkirjan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös